

Zarządzenie nr .....*Or. I. 120.1.56.2019*.....

Starosty Ostrowieckiego

z dnia .....*23. 10.*.....2019 r.

w sprawie zmiany Zarządzenia Nr Or.I.120.1.56.2011 z dnia 21.11.2011 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Kontroli Zarządczej

Na podstawie art. 34 ust.1 i art. 35 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 511); art. 68 art. 69 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2019 r. poz. 869 ze zm.); Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 roku w sprawie standardów kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF. 2009.15.84) **zarządzam, co następuje:**

§ 1

1. W Załączniku nr 1 do Zarządzenia Starosty Ostrowieckiego nr Or.I.120.1.56.2011 z dnia 21.11.2011 r. „Procedury zarządzania ryzykiem” w § 10 po ust. 2 dodaje się ust. 3 o brzmieniu:

„§ 10 ust. 3 Przykładowe obszary ryzyka oraz katalog przykładowych ryzyk stanowi Załącznik Nr 4 do Procedury Zarządzania Ryzykiem.”

2. W Załączniku Nr 1 do Zarządzenia Starosty Ostrowieckiego Nr Or.I.120.1.56.2011 z dnia 21.11.2011 r. Procedury zarządzania ryzykiem w § 11 po ust. 3 dodaje się ust. 4 o brzmieniu:

„§ 11 ust. 4 Kierujący komórkami organizacyjnymi Starostwa Powiatowego, o których mowa w § 8 Regulaminu Organizacyjnego składają corocznie w terminie do 31 stycznia następnego roku deklarację dotyczącą zarządzania ryzykiem wewnętrznym wg wzoru stanowiącego Załącznik Nr 5 do Procedury Zarządzania Ryzykiem.”

3. Treść załącznika, o którym mowa w ust. 1 stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszego Zarządzenia.
4. Treść załącznika, o którym mowa w ust. 2 stanowi Załącznik Nr 2 do niniejszego Zarządzenia.

§ 2

Wykonanie Zarządzenia powierza się Sekretarzowi Powiatu, Naczelnikom wydziałów, Kierownikom zespołów, samodzielnym pracownikom wewnętrznych komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

RADCA PRAWNY
Stanisław Leszczyński
KL-K 606

STAROSTA
Martyna Dębniak

Załączniki Nr 1
do Zarządzenia Nr Or. I. 120.1. 61. 2019
Starosty Ostrowieckiego
z dnia 23. 10. 2019 roku

Załącznik Nr 4 do **PROCEDURY ZARZADZANIA RYZYKIEM**

I. OBSZARY RYZYK.

Przedstawiona tabela nie stanowi katalogu zamkniętego.

RYZYKO FINANSOWE	
Budżetowe	Związane z planowaniem dochodów i wydatków, dostępność środków publicznych, dokonywanie wydatków, pobieranie dochodów, zbyt mały budżet, rosnące wymagania płacowe, zachwianie płynności finansowej.
Starty majątkowe	Związane ze stratą środków rzeczowych i finansowych na skutek przestępstwa lub wykroczenia, oszustwa, kradzieży, przywłaszczenia, łapownictwa. Straty finansowe, które mogą być przedmiotem ubezpieczenia, tj. pożar, powódź, zalanie, włamanie, wypadek (zawarcie niekorzystnej umowy lub zaniechanie ubezpieczenia).
Zamówień publicznych i zlecenia zadań publicznych	Związane z podejmowaniem decyzji oraz udzielaniem zamówień publicznych, np. naruszenie zasad, form, trybu ustawy o zamówieniach publicznych, dobór nieodpowiednich kryteriów oceny ofert, nieterminowość realizacji zamówień publicznych przez wykonawców, niedotrzymaniem warunków umowy, niestabilnymi dostawcami, monopolistyczna pozycja dostawców, niski poziom świadczonych usług.
Odpowiedzialność finansowa	Związane z obowiązkiem zapłaty np. z tytułu odszkodowań, odsetek karnych, kosztów procesowych, rosnąca liczba pozwów sądowych.
Realizacja programów współfinansowanych ze środków zewnętrznych	Związane z wystąpieniem nieprawidłowości przy wykorzystaniu środków.
RYZYKO DOTYCZĄCE ZASOBÓW LUDZKICH	
Personel	Związane z liczbą (niedobór lub przerost zatrudnienia), wysoką absencją chorobową, dużą rotacją, niewystarczającymi kompetencjami i kwalifikacjami, etyką, brakiem motywacji, brakiem zaangażowania w pracę, niestaranność, niska wydajność, przemęczenie personelu, „wypalenie zawodowe”, rutyna, brak lub słaby program szkoleń, brak ustalonego systemu zastępstw, nietrafne kryteria naboru pracownika, brak wpływu bezpośredniego przełożonego na wybór pracownika, zmiany kluczowych pracowników, nie obsadzone stanowiska.
Bhp	Związane ze zdrowiem pracowników, bezpiecznymi warunkami pracy, wypadki przy pracy (obowiązkowe szkolenia pracowników, badania

	pracowników, okulary korekcyjne do pracy przy komputerach, odzież ochronna, okresowe przeglądy stanowisk).
RYZIKO DZIAŁALNOŚCI	
Regulacji wewnętrznych	Związane z istnieniem i adekwatnością regulacji wewnętrznych, nieprzestrzeganiem procedur.
Organizacji i podejmowania decyzji	Związane ze strukturą organizacyjną, zmianami organizacyjnymi, organizacją pracy, przekazywaniem obowiązków i delegowaniem uprawnień, zwłoka, opóźnienia działania, przekroczenie terminów np. ryzyko nieterminowego rozpatrywania spraw, nieprecyzyjnie określone obowiązki, brak formalnie określonych obowiązków, brak określonej odpowiedzialności, niewłaściwa struktura organizacyjna, dublowanie pracy, marnotrawstwo, przerwy w dostawach energii, przerwy w łączności telefonicznej .
Kontrola i samokontrola	Związane z funkcjonowaniem systemu kontroli, np. ryzyko niedostatecznej kontroli, nieskuteczne mechanizmy kontrolne,
Informacji	Związane z jakością informacji, np. brak komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej, niewłaściwy przepływ informacji wewnętrznych i zewnętrznych, ryzyko utraty informacji, naruszenie poufności informacji.
Wizerunku	Związane z wizerunkiem Jednostki np. negatywne opinie, rosnąca liczba skarg, utrata dobrego wizerunku, utrata zaufania.
Systemów informatycznych	Związane z używanymi w jednostce systemami i programami informatycznymi oraz ochrona danych w sieci np. awarie, udostępnienie danych osobom nieuprawnionym, nieuprawnione modyfikacje danych, utrata danych, niewłaściwe zabezpieczenie zasobów informatycznych, narażenie systemu na awarie, wirusy, włamanie do systemu informatycznego, brak integralności danych w systemach informatycznych, błędy i niekompletność danych, nieaktualne dane w bazie danych lub opóźnienia w aktualizacji bazy, awaria teletransmisji danych, niedopasowanie systemów do bazy sprzętowej, przerwy w dostępie do Internetu, poczty elektronicznej, wykorzystywanie nielegalnego oprogramowania
Nadzór nad jednostkami podległymi	Związane z kondycją finansową lub jakością realizowanych usług przez jednostki organizacyjne Powiatu Ostrowieckiego
RYZIKO ZEWNĘTRZNE	
Infrastrukturalne	Związane z infrastrukturą tj. wyposażeniem, bazą lokalową, środkami transportu i łączności.
Gospodarcze	Związane z czynnikami ekonomicznymi np. inflacja, stopy procentowe, kursy walut, dług publiczny.
Środowiska prawnego	Związane ze zmianami przepisów prawa, nowe przepisy prawa, brak regulacji prawnej w danym zakresie, skomplikowane i niejasne przepisy, niejednolite orzecznictwo.
Środowiska politycznego	Zmiany polityczne, presja polityczna, naciski grup interesu.

II. PRZYKŁADOWY KATALOG RYZYK.

L.P.	RYZYO
1.	Wykorzystanie środków niezgodnie z przeznaczeniem lub niezgodnie z obowiązującymi procedurami.
2.	Nienależne pobranie środków.
3.	Pobranie środków w nadmiernej wysokości.
4.	Przyznanie środków bez zachowania lub z naruszeniem procedur
5.	Przekazanie środków bez zachowania lub z naruszeniem procedur.
6.	Nie dochodzenie nienależnie pobranych środków.
7.	Prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rachunkowości.
8.	Wskazanie nierzetelnych danych w sprawozdaniach finansowych.
9.	Niezachowanie terminów sporządzania sprawozdań finansowych.
10.	Niezachowanie terminów sporządzania sprawozdań budżetowych.
11.	Wskazanie nierzetelnych danych w sprawozdaniach budżetowych.
12.	Niezachowanie zasad inwentaryzacji składników majątku.
13.	Niezachowanie terminów inwentaryzacji składników majątku.
14.	Nieudokumentowanie przeprowadzonej inwentaryzacji.
15.	Nieterminowość realizacji zamówień publicznych przez wykonawców.
16.	Niedostateczne rozeznanie rynku przy udzielaniu zamówień publicznych do 30 tys. euro.
17.	Dobór nieodpowiednich kryteriów oceny ofert.
18.	Przekroczenie upoważnienia do dokonywania wydatków.
19.	Przekroczenie upoważnienia do zaciągania zobowiązań.
20.	Nieprawidłowości w opłacaniu składek.
21.	Nieuprawniony dostęp do informacji poufnych.
22.	Włamanie do systemu informatycznego.
23.	Konieczność wypłaty odszkodowań.
24.	Konieczność zapłaty kar umownych.
25.	Błędne rozstrzygnięcia administracyjne.
26.	Nadmierny czas od wniosku do dostarczenia produktu –nieterminowość.
27.	Naruszenie procesu legislacji, usterki prawne, proceduralne.
28.	Brak integralności danych w systemach informatycznych.
29.	Zwłoka, opóźnienia działania, przekroczenie terminów.
30.	Brak wyegzekwowania opłat, utrata środków.
31.	Błędy w rozstrzygnięciach, decyzje wadliwe.
32.	Błędy formalno – rachunkowe (np. błędna klasyfikacja budżetowa).
33.	Niezgodność sprawozdania z księgami rachunkowymi.
34.	Sprawozdanie nierzetelnie lub niejasno przedstawia sytuację majątkową i finansową jednostki.
35.	Błędy i niekompletność danych.
36.	Nieaktualne dane w bazach danych.

37.	Brak określonej odpowiedzialności.
38.	Niewystarczające kompetencje zawodowe.
39.	Niewystarczające zabezpieczenia, kary.
40.	Niedotrzymanie warunków umowy.
41.	Zbyt niskie uczestnictwo, frekwencja.
42.	Utrata zaufania.
43.	Awaria teletransmisji danych.
44.	Niewystarczające zabezpieczenia, kary.
45.	Utrata wizerunku.
46.	Ryzyko pożaru.
47.	Ryzyko wypadku.
48.	Ryzyko utraty życia.
49.	Nieprecyzyjne określenie obowiązków.
50.	Zapłaty odsetek karnych.
51.	Zapłaty grzywny.
52.	Nieodpowiednia struktura organizacyjna.
53.	Awaria systemu.
54.	Nieuprawniona zmiana danych.
55.	Indolencja (nieprzestrzeganie procedur).
56.	Przedawnienie należności.
57.	Rosnący poziom nie wyegzekwowanych należności.
58.	Błędy w systemach informatycznych.
59.	Nie obsadzone stanowiska.
60.	Rotacja pracowników.
61.	Rosnący poziom skarg i działań dyscyplinarnych.
62.	Marnotrawstwo.
63.	Oszustwo.
64.	Łapownictwo.
65.	Brak planowania działań.
66.	Rosnąca liczba pozwów sądowych.
67.	Zachwianie płynności finansowej.
68.	Rosnące, w tym nieplanowane zadłużenie.
69.	Zmniejszone wpływy z tytułu podatków dochodowych.
70.	Zmniejszone wpływy z tytułu podatków i opłat lokalnych.
71.	Niedostateczny budżet na realizację zadań.
72.	Nieznajomość przez pracowników uregulowań prawnych koniecznych do realizacji zadań.
73.	Zagrożenia fizyczne – kradzież, powódź, zalanie.
74.	Katastrofy budowlane.
75.	Utrata danych.
76.	Występowanie różnic inwentaryzacyjnych.
77.	Niewłaściwe zabezpieczenie zasobów informatycznych.

78.	Narażenie systemu na awarie, wirusy.
79.	Nieterminowe świadczenie usług na rzecz urzędu– remonty, naprawy, konserwacje.
80.	Niski poziom świadczonych usług na rzecz Jednostki.
81.	Niewłaściwy przepływ informacji wewnętrznych i zewnętrznych.
82.	Zaciąganie zobowiązań wobec dostawców, kontrahentów bez zabezpieczonych środków.
83.	Przekroczenie planu finansowego.
84.	Fluktuacja kadr.
85.	Brak aktualizowanej, zapisanej polityki, zasad, kryteriów.
86.	Opóźnienia w aktualizacji bazy.
87.	Świadczenie przydzielone z naruszeniem zasad i kryteriów.
88.	Nietrafne kryteria merytoryczne naboru pracownika.
89.	Brak motywacji do osiągania celów.
90.	Brak właściwie dobranych szkoleń.
91.	Brak motywacji do zdobywania potrzebnych umiejętności.
92.	Nieprawidłowości w naliczaniu świadczeń.
93.	Nieterminowe wypłaty.
94.	Dublowanie pracy.
95.	Brak wyczerpującej informacji dla klienta
96.	Nieautoryzowany przelew środków pieniężnych.
97.	Niezgodność wypłat z zawartymi umowami.
98.	Nieprawidłowe naliczenie składek ZUS
99.	Nieprawidłowe naliczenie zaliczek na podatek dochodowy
100.	Nieterminowa wypłata wynagrodzeń
101.	Nieujawnieni elementów wyposażenia o wartości nie wymagającej zawarcia umowy w księgach inwentarzowych.
102.	Niezgodność wysokości kwot przelewów z kwotami wynikającymi z umów lub dokumentów będących podstawą zapłaty.
103.	Nieterminowość dokonania przelewów na rzecz dostawców towarów i usług.
104.	Nieautoryzowana wypłata gotówki
105.	Włamania do systemów.
106.	Niedopasowanie systemów do bazy sprzętowej.
107.	Zatrzymanie pracy systemów informatycznych.
108.	Brak przepływu informacji o błędach w systemach informatycznych.
109.	Wykorzystywanie nielegalnego oprogramowania.
110.	Nieuprawnione wdrożenie zmian w oprogramowaniu i bazach danych.
111.	Wysoki stopień skomplikowania działalności.
112.	Nieadekwatność informacji na podstawie, których podejmuje się decyzje.
113.	Utrata informacji.
114.	Naruszenie poufności informacji.
115.	Znaczny wzrost zadań jednostki.

116.	Wdrażanie nowych technologii.
117.	Niewłaściwe planowanie projektu.
118.	Niepowodzenie projektu.
119.	Wdrażanie nie sprawdzanych rozwiązań.
120.	Zakłócenia w dostawach energii.
121.	Przerwy w łączności telefonicznej.
122.	Przerwy w dostępie do Internetu.
123.	Przerwy w dostępie do poczty elektronicznej.
124.	Zmiany stóp procentowych.
125.	Zmiany kursów walut.
126.	Inflacja.
127.	Dług publiczny.
128.	Zmiany polityczne na stanowiskach strategicznych.
129.	Zmiana przepisów.
130.	Brak regulacji prawnej w danym zakresie.
131.	Skomplikowane bądź niejasne przepisy.
132.	Naciski grup interesu.
133.	Presja polityczna.
134.	Niestabilni dostawcy.
135.	Monopolistyczna pozycja dostawców.
136.	Zmiany wysokości dochodów.

Załączniki Nr 2
do Zarządzenia Nr Or. 7. 120. 1. 61. 2019
Starosty Ostrowieckiego
z dnia 23. 10. 2019 roku

Załącznik Nr 5 do **PROCEDURY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM**

Deklaracja dotycząca zarządzania ryzykiem wewnętrznym

Dotyczy .....
(podać rok, można wskazać okres pełnienia funkcji, jeśli nie obejmował całego roku)

Deklaracja złożona przez: .....

odpowiedzialnego/ą za: .....
(obszar odpowiedzialności-komórka organizacyjna).

Podpisując niniejszą deklarację, uznaję, iż:

- 1) przestrzegam polityki organizacji, dotyczącej zarządzania ryzykiem, w zakresie, w jakim ma ona wpływ na pełnione przeze mnie obowiązki;
- 2) nadzoruję swoich pracowników pod kątem przestrzegania polityki organizacji, dotyczącej zarządzania ryzykiem, w zakresie, w jakim ma ona wpływ na pełnione przez nich obowiązki;
- 3) prowadzę i dokonuję przeglądu właściwych rejestrów ryzyka i monitoruję podjęcie odpowiednich działań w celu zarządzania najważniejszymi rodzajami ryzyk, które mi przypisano;
- 4) niezwłocznie podejmuję działania w celu wdrożenia uzgodnionych zaleceń Audytu Wewnętrznego i Zewnętrznego oraz raportów stron trzecich;
- 5) podlegli mi pracownicy są aktywnie zachęceni do identyfikacji i zarządzania ryzykiem;
- 6) podlegli mi pracownicy są aktywnie zachęceni do informowania personelu kierowniczego wyższego szczebla o nowym ryzyku oraz/lub istotnych kwestiach.

Data..... Podpis .....